

Sămănătorul

Redactor responsabil:
Simeon Rusu

Redacția: Piața Regele Ferdinand 12
Administrația: Piața Regele Ferdinand 56

FOAIE CULTURALĂ-POLITICĂ

Apare la 1, 10 și 20 a fiecărei luni
sub conducerea unui comitet

PREȚUL ABONAMENTULUI:

Pe anul întreg . . . . . 100 Lei
Pe jumătate an . . . . . 60 Lei
Pe trei luni . . . . . 30 Lei

Popas de gând

Palmuiți de soartă, noi români, am urcat pe treptele veacurilor dela zemișirea noastră, ca un popor de martiri, dus pe muntele răstignirii când le venea călăilor bine. Nedreptățile, corbii vremurilor vitrege ne-au trecut peste capete în croncânt lugubru. Pe streșinile caselor patriei noastre înlănțuite, pase-rea morții nu-și mai conținea cobeia. Războaiele se țineau lanț; prădăciunea și jafurile țării de Tătari, Turci, Poloni, Ruși și Unguri, uscaser vraga bietului român. Și veacurile erau multe și iadul suferințelor parcă tot mai cernit se arăta. Rânjetul morții ne pândea la răspântii, la cruci de drum, la margine de hotar și coliba nevoiașă. Dar o singură scânteia a mai rămas în pieptul neamului: nădejdea revărsării zorilor.

Cu ea în sân au murit străbunii și pentru ea au imuiat cu sânge fiecare părticea de glie strămoșii noștri. Niși de fulgii vremii, bătrânii au dus în groapă dorul vederii acestori zori. Inșă cu peceți de sânge au sigilat sufletul copiilor și le-au transmis îmboldul luptei până la învingerea din urmă.

Dar, cu trecerea vremii, azurul cerului începe să se limpezească. Un crai nou venit din Apus, a fulgerat cu ochii țara. Blandu-i suflet ne-a înțeles durerea și în brațele vâjnoase ne-a întrezărit puteri de leu. Ne-a pătruns în suflet și a văzut clocotul veacurilor adunat grămadă. Și-a dat seama, că la un singur semnal, gloatele sunt gata și furia aglomerată vremii de vreme, se va revărșă ca niște cascade înfiorătoare asupra celui indicat.

Era în 1877.

Furtuna Muscalilor desfășurată asupra Turcilor s'a arătat neputincioasă. Marele Țar și-a plecat fruntea în fața tânărului domn Carol și l-a rugat să-l ajute.

N'a ezitat.

Încrezut în sufletul românului, pe care abea îl cunoștea, tânărul print, s'a avântat în fruntea oștilor de țărani arși de soare și la Plevna a arătat întregei lumi, că celui ce știe cu o singură mână se înfigă treiculorul românesc pe zidurile, unde puhoiul de muscali n'a fost în stare să se urce — i se cuvine o soartă mai bună.

Astfel s'a proclamat în dependența română în 1877.

Atunci s'au revărsat zorile dorite de strămoșii noștri. Inșă au trebuit să mai treacă mulți ani în șir, până când măcelul cel mare al lumii întregi, desfășurat cu cea mai infernală urgie — să ne aducă răsăritul Marelui Soare al Libertății tuturor.

Azi, descoperiți-vă capetele și roșiți cea mai sfântă rugă, căci e învierea cea mare.

Puneți-vă urechia pe țărâna mormintelor strămoșilor adormiți și veți auzi tăcut, surda rugă ce și ei murmură Creatorului.

S'a ușurat și glia pe oasele lor.

Arhanghelul a sunat din trâmbiță de aur și toți pierduții frați s'au adunat.

Să cade, ca în ziua de azi să uităm orice ură și gând rău. E cea mai sfântă zi a neamului nostru, când trebuie să ne gândim la toate suferințele îndurate și să implorăm binecuvântarea Cerescului Tată peste patria frământată din lacrimi și sânge.

s. r.

Creșterea ucenicilor

— Ne trebuiesc meseriași de frunte — Grijă creșterii ucenicilor la noi și în streinătate — Mai multă învățatură și educație —

O creștere bună dată copiilor este cea mai mare înzestrare ce i se poate da cuiva pentru viață. Învățăturile primite în fragedă tinerețe se sapă în adâncul minții și nu se mai uită nici-o dată. Oamenii de treabă cresc numai din vlăstarii, cari capătă altoiul purtărilor bune.

În țările apusene cărmuirea are o deosebită grijă, ca tineretul școlar și de meserie să fie găzduit în locuri de adăpost potrivite. Internate scumpe se întrețin cu grele cheltuieli, mai ales în orașele mari, unde copiii sunt mai ușor ademiniți spre stricăciuni. Altfel s'au gândit cărmuitorii bolșevici din țara rusească, cari nu se îngrijesc deloc de copii, ci îi lasă hoinari fără supraveghere. Copiii aceștia părăsesc de părinți, — numiți rusește „bez prizornie“, — cutreeră în ciurde ulițele orașelor și sunt în stare să facă cele mai nerușinate fărădelegi. Numărul lor trece de 3 milioane.

Să ne gândim puțin la stările din țara noastră. La noi — ce-i drept — copiii nu sunt lăsați de pripas, dar nici prea mare grijă nu li se poartă. În cele mai multe locuri unde s'au înființat școli, nu s'au putut face internate, așa că săracii copii cresc în știrea Domnului. Ce să vorbim despre ucenici?

Nu mai departe decât în orașul nostru, bieții copilași aduși cu sufletul curat dela țară, sunt înveninați de mizerie. Patronii cu tragere de inimă, se îngrijesc pe cât le îngăduie mâna, să le ușureze soarta, dar în cele mai multe locuri, vai de bieții copii. Prost îngrijiți și rău hrăniți, ucenicii sunt puși la

muncă, până ce li se stoarce vraga. Ba mai mult, — unii se folosesc de ucenici, ca de niște servitori, pe cari li țin fără plată și nici nu-i învață meseria de treabă.

Măestrii fruntași s'au gândit la aceea, ca să se țină de obligamentul de a lua de ucenici, numai copii cari au școlile primare isprăvite. Atâta grijă. Cei mai mulți dintre patroni se gândesc să capete ucenici cât mai tâmpiți — ca să-i poată ținea în slujbă cât mai mult și să-i întrebuițeze pentru de toate la case. Să nu se supere nimeni, dacă se spune adevărul. Se mai știe apoi, că unii patroni, se poartă cu bieții copilași mai prost decât cu vitele. Nici-o vorbă bună — decât bătăi, sudalmi și hrană de troacă. Cum să aștepti dela asemenea copii să se facă oameni?

Ce este mai întristător, — e greutatea cu care îi lasă patronii pe copii să cerceteze școalele de ucenici. Dacă n'ar fi teamă de amendă puțin meșteșugari s'ar gândi la aceea, că din copilul ucenic trebuie să iasă om. Cu cât o avea copilul mai puțină creștere, cu atât îi va fi mai nemernică viața.

Copilul, necrescut — este ca și pomul așezat la umbră. Se sucește în toate părțile după lumină — se îndoaie, se încârligă, se sileș'e și nu dă aproape nici-o roadă. Să se gândească fiecare maestru patron la o mai bună soartă a ucenicilor. Dela buna lor îndrumare și creștere, depinde viitorul păturii meseriașilor, care este și trebuie să rămână spinarea orașelor noastre.

10 Maiu

Clipele acestei zile ne amintesc izbânda noastră ca români, în istoria lumii.

După clocotul războiului, harta bătrânei și păcătoasei Europe și schimbata înfățișare. Regate puternice și-au văzut mormântul deschis, pe când țărișoare de trei palme s'au înălțat și s'au întins pe suprafețe negândite de nimenea.

Dar această schimbare n'a rămas fără urmă în sufletul noroadelor învinse. Ele nu se pot împăca cu gândul de-a fi puse cu gâtul sub călcăie și astfel lucrează din răspuțeri cât cu dedesupturi, cât fătși la răsturnarea orânduelilor fixate.

Vecină noastră Ungaria clocotește ca un vulcan în erupție. Face propagandă cu cărți, fotografii, gazete, în streinătate ca să poată stârni mila dușmanilor noștri pentru a le reda din nou Ardealul.

Rusia la Răsărit își fabrică mereu aeroplane, arme de tot felul, tunuri de calibru mare. Își trimite „predicatori“ comuniști în cele patru vânturi ca să pregătească „ziua cea mare“. Și doar întâiu de toate Basarabia noastră ne-o vrea.

Germania, face poduri peste Rin, comandă arme în Rusia comunistă, își înalță avioane din ce în ce mai multe; armata soldaților simpli și-a redus-o, în schimb și-a mărit numărul ofițerilor. Ea știe că în război o armată din ofițeri face mai mult decât una din soldați simpli.

Italia rivalizează cu Franța. Marina italiană urmărește pasul marinei franceze. Franța sporește mereu numărul vapoarelor de războiu. Ce vrea, numai ca știe.

FOIȚA

TUBERCULOZA

Ce trebuie să știm despre tuberculoză sau oftică.

Dr. E. Nicoară

(Urmare din No. 7, anul VI.)

VIII.

Aerisirea se face pe ușă sau ferastră deschisă. Unde stau mai mulți oameni, acolo trebuie deschise mai des ferestrele, chiar și iarna. Mai bine să avem un aer mai rece și curat, decât un aer cald și stricat-otrăvit.

Să aerisim locuințele deci cât mai des peste zi, dar să nu uităm să aerisim casa seara înainte de culcare, ca să umplem casa de aer curat pentru noapte. Vara să lăsăm ferestrele chiar deschise ziua-noaptea.

Se nu uităm că locuința să-

nătoasă ne scutește de boală. Iar unde nu intră lumina și soarele, acolo înrta boala și medicul.

Curețenia cea mai deplină trebuie să domnească atât în ce privește corpul nostru cât și în locuințele noastre. Curețenia se recere la tot omul, fie sănătos ori bolnav, fie tânăr, fie bătrân. Cu atât mai mult se recere curețenia pentru bolnavi.

Simțul de curețenie trebuie implântat în sufletul copilașilor în fragedă vârstă deja. Atunci când copilul începe să umble și să vorbească el trebuie deprins să se ferească de toate murdăriile, să nu-și bage mâna mereu în gură, să iubească curețenia, scaldă, aerul curat, lumina, soarele. Crescuți în curețenie viața întreagă vor fi scutiți de boli lipicioase.

Porunca curețeniei ne-o îm-

pune prima lege creștinească: „Grijește omule de curețenia ta sufletească și trupească!“

Această poruncă se poate îndeplini dacă ne ținem curat trupul nostru, scaldându-ne cel puțin o dată la săptămână chiar și iarna, apoi dacă ne spălăm mâinile înainte de fiecare mâncare.

Trupul poate fi păstrat curat, dacă și îmbrăcămintea noastră este curată. Se schimbăm albiturile de pe noi cel puțin o dată pe săptămână, tot astfel și patul trebuie îngrijit cu pânzături curate. Se nu dormim în hainele în care am lucrat peste zi, ci se avem cămăși de noapte.

Se ne spălăm gura și dinții zilnic, dacă e posibil cu peria de dinți, pentrucă în gură sunt mulți bacili producători de boale.

(Va urma).

Deci, dacă observăm bine, mișcările din Europa, nu ne dau prea multă garanță pentru pacea de mâine. Nu mai vorbim de mișcările din India și alte părți.

Astfel stând lucrurile, astăzi când serbăm izbânda noastră de ieri, trebuie să ne facem ochii în patru și să ne gândim la orice eventualitate de mâine.

Nu știm locul de unde suntem pândiți și mârtea ne poate surprinde chiar serbându-ne nunta.

Cooperative de muncă

Cu oarecare trudă și puțină înțelegere din partea organelor silvice s'ar putea înfăptui o organizație economică binefăcătoare pentru populație. Mai ales satelii dela munte unde poporul nu se poate susține decât din muncă cu brațele goale — ar fi vremea să se alcătuiască așa numitele cooperative de muncă.

Spiritul de tovarășie îl vedem foarte dezvoltat; căci cea mai mare parte dintre locuitorii comunelor de pe valea Gurghiului pleacă în grupuri la muncă agricolă pe câmpie. Câte un chizeș face învoială cu proprietarii de moșii de pe acolo și adună 50—80 lucrători, cari sunt legați vara întreagă să muncească pământul. La alt soi de întreprindere — cum este muncă în pădure — alte echipe de muncitori.

Românii s'ar putea să lucre, numai să se dea.

Accest avânt admirabil trebuiește organizat. Statul are mari întinderi de păduri, pe cari an de an le exploatează prin felurii oameni. Folosul intră însă în buzunarul copoilor de întreprindere — adică acelor cari reușesc să scoată lucrarea. Demult și în repete rânduri s'a proiectat din partea casei pădurilor să se organizeze dărea în întreprindere așa, ca lucrul să ajungă de-a dreptul în mâinile muncitorilor. În felul acesta muncitorii ar avea mereu de lucru și plata corespunzător mai bună. E supărător că până acum nu s'a făcut nimic în aceasta privință.

Energicul șef-inginer al Ierbușului Alex. Chișu ar putea să iee în mână organizarea unei cooperative de muncă. Prietul este binevenit cu ocazia exploa-tărilor mari de păduri, proiectate de fabrica Ierbuș.

Așteptăm să ni se asculte cuvântul. Așteptăm!...

Marele târg din Reghin

— Peste 2000 vite vândute într-o singură zi — S'au vândut boi cu peste 51.000 Lei.

Târgurile din Reghin au un renume, ce demult a trecut granițele României. În deosebi, târgul mielilor din primăvară durează 12 zile în șir. Aici vin cumpărători din toate ținuturile țării, ba chiar și de peste graniță.

În primăvara aceasta, fiind și timpul frumos, acest târg a luat proporții mari. Cai încă au fost mulți, însă vite cu coarne au venit atâtea, încât, de mulți ani Reghinul n'a văzut atâta vită.

Prețurile vitelor au fost destul de urcate. S'au vândut boi buni cu peste 51 mii Lei, cu toată lipsa de bani, de care se plânge populația. Într-o singură zi (7 Mai) S'au vândut peste 2000 de vite. Au fost cumpărători din Cehoslovacia, Italia, etc.

La acest târg, dacă s'a plâns populația de ceva, apoi de prea marea taxă vamală s'a plâns. 20 Lei de cap de vită, totuși e prea mult. Nicăieri nu se pomeneste a taxă așa urcată. Țăranul, care vine de departe și nu vinde, stă câte 2—3 zile, încât aceeași taxă îl distruge, mai ales dacă are 2—4 bucăți de vită.

Ar fi de dorit ca primăria să mai reducă această taxă.

Interne

— D-lui N. Iorga i s'a conferit din partea Universității engleze din Oxford titlul de doctor „honoris causa”.

— D. Aurel Dobrescu, directorul ministerial al Ardealului și d. Moldoveanu, directorul ministerial al Basarabiei și-au dat demisiile, pe cari Consiliul de Miniștri le-au primit.

— Cu ocaziunea congresului liberal, la care s'a cheltuit la 60—80 milioane Lei, au început a se împărți cărți, cari ponegreau în fel și formă pe tatăl M. S. Regelui Mihai I. Guvernul a confiscat aceste cărți, cari erau noi bulgări de noroi la adresa dinastiei române.

— În Dobrogea zilele trecute, au început a năvăli nouri de lăcuste. Păduri întregi, ovăse și sămănături crescute au fost distruse. Oamenii și-au lăsat tot lucrul și au eșit înaintea lor, făcând șanturi să nu poată înainta. Au eșit și câteva companii de soldați în ajutor. D. ministru Mihalache a promis că va trimite câteva aeroplane să toarne pe ele de sus otrăvă să le omore.

Dar nu numai în Dobrogea, ci chiar și în Basarabia au intrat lăcustele. Aici însă mai puțin.

— În urma unui ordin al d. ministru de Justiție, martorii vor călători cu un bilet de 90 Lei pe orice distanță.

— D. A. C. Cuza, șeful Ligii Creștine, a fost ales deputat la Cernăuți.

— Focul la sonda de petrol dela Moreni, din zi în zi ia proporții mai mari și amenință să aprindă și celelalte sonde din jur.

In curând va apare

„Comoara”

comedie într'un act de Simeon Rusu

Informațiuni

— Dela Primăria orașului Reghin. Comisia interimară a orașului, luând în discuție controlul gestiunii financiare de pe anii 1927 și 1928, s'au născut divergențe, în urma cărora nu s'a putut lua nici o hotărâre. Considerând că acest caz s'a mai repetat și anterior cu ocazia discuției reducerii taxelor curentului electric, când numai cu mare greutate s'a putut ajunge la o unitate de vedere, — membrii comisiei interimare au ajuns la convingerea că nu se poate asigura o conducere unitară a destinului orașului. Urmarea firească a acei stări a fost, că întreaga comisie interimară a pus la dispoziția Prefecturii mandatul încredințat.

— Buletinul Legilor. A apărut no. 5 al revistei „Buletinul Legilor”, conținând 21 legi votate, între cari amintim; Legea pt. apărarea liniștei și creditului țării și Legea chiriilor. Rugăm pe cititorii noștri s'o aboneze. Redacția: Reghin, Piața Reg. Ferdinand 17.

— Duminică, (4 Mai) în târgul de cai, țăranul Ersen Ion I. Gîgore din Archiud, a vândut o mână cu 10 mii Lei unui domn, ce spunea că e învățator în Filpișul-mic. Până a mers țăranul să transcrie biletul, domnul probând mersul călului, s'a făcut nevăzută. Păgubașul călându-l prin Filpiș după numele dat i s'a spus, că acel nume e fals. Domnul s'a urcat pe cal și s'a dus.

— Foc. În ziua de 1 Mai c. d. mineața s'a iscat un foc la fabrica F. K. din Reghin, provenit dela dinam. Prin o muncă repede a câtorva muncitor, în decurs de 1/2 oră, focul a fost localizat. Pagubele nu sunt mari.

Externe

— India. Guvernul englez socotind periculoasă acțiunea lui Gandhi a ordonat arestarea lui. A fost deșus la închisoarea din Ieroda, nejudecat și fără termeni. În locul său de conducător al mișcării naționaliste, Gandhi a lăsat pe Abdas Tiabi. Spiritele sunt foarte agitate. E temere de-o mare revoluție în India.

— America. În Nashua lângă New Southamp, un foc mare a distrus peste 200 case. Pagubele sunt de câteva milioane dolari.

— În parlamentul american s'a deșus un proiect de lege prin care se mărește taxa de impozit asupra industriilor streine. S'au făcut multe proteste față de acest proiect de lege.

— Pe coasta Atlanticului la Long Island, au luat foc mari întinderi de păduri. Au fost distruse numeroase ferme. Pagubele se urcă la 7 milioane dolari.

— Anglia. În 6 Mai s'a produs la Rangoon un puternic cutremur de pământ. S'au darimat o mulțime de clădiri. Numărul morților e peste 50, iar al răniților peste 120.

— Austria. Se pregătește un proiect de lege privitor la interzicerea cu desăvârșire de-a purta urmă.

— Rusia. O mulțime de refugiați ruși, cari au fost chemați în țară din streinătate și nu s'au înapoiat, au fost condamnați în lipsă la moarte și le-au fost confiscate averile din țară.

— Spania. Studențimea din Madrid a declarat grevă, în semn de protestare împotriva poliției, care supraveghează de aproape pe profesorul Unamuno, luptător înverșunat contra monarhiei. În încercări cu poliția și-au găsit moartea 2, iar răniți au fost 17 studenți.

— Un nou notar public. Dl. Dr. E. Trușia, prefect de Târnava-mare, a fost denumit notar public în Reghin, în locul dlui Dr. Corneliu Albu.

— Omorît de automobil. În 5 Mai c. automobilul no. 433 Tg.-M. condus de d. Illyes Francisc, în plină viteză, pe șoseaua dintre Suseni și Braticovenești, a călcat pe locuitorul Gherman Andrei, de 64 ani, din Râpa de sus, omorându-l pe loc. S'a făcut denunț contra conducătorului mașinei. Cercetările sunt în curs.

— Casa de rugăciuni. La un „bun român” în centrul orașului și-au ales „advenși” din loc și fur, casa de rugăciuni. În fiecare Sâmbătă, cetățenii acestei secte religioase se adună aici pentru prazic și din ce în ce se pare a li se urca numărul. Cu părere de rău constatăm că cei mai mulți dintre ei sunt români; și aceasta ne conduce a crede, că preoții noștri nu-și prea păresc turmă.

— Dl medic al orașului este rugat să facă o vizită incognito, în str. G. Coșbuc, pentru a stabili la care număr se află închiriat un grajd pentru câteva perechi de cai, a căror produs necesar, când plouă, mai ales, ajunge în plină stradă.

— Proorocii mincinoși la Poliție. Cu ocazia târgului de vite, câțiva ex-croci patentaji și-au așezat mesele în târg, unii ocupându-se cu proorocia, iar alții cu jocuri de noroc — exrocând astfel sume frumoase dela mulți creduli. Fiind reclamați, poliția le-a dresat acte de dare în judecată. Se știe, că Ministerul de Interne a interzis printr'un ordin mai anii trecuți orice joc de noroc; ne mira faptul, cum se da autorizația acestor fel de șarlatani să fure banul țăranului nescocit.

Un trandafir și-apoi să plec

Un cerșitor cu ochii plânși
la ușa ta bat azi, stăpână
să-ți cer un fir
de trandafir

un zîmbet ertător senin
și-apoi să plec pe alte căi
cu umbra drogostei dintăi
cu suflul de durere plin.

un fir
de trandafir
să-mi dai,

un singur fir să-l pun în piept
să-mi reamintească n orice pas
de-un colț de paradis pierdut.

un ceas

mai cere-ăș să-mi poți da;

un singur ceas

din fericirea ta

și-a mea,

și-apoi să-ți zic un bun rămas

și cel din urmă'n viața mea

și-apoi să plec

pe alte căi

cu plânsul sălcilor din văi

și n'reagă chinuirea mea...

S. R.

Proverbe rusești

Iubește-ți nevasta, ca pe tine însuși și din când în când... scutur-o ca un potn roditor.

Capul femeiei e gol ca și punga țătarului.

Cănele e mai înțelept decât femela, el nu latră când își vede săpănul.

Femela și bețivul, sunt cu plânsul în vârful nasului.

Acolo unde diavolul nu poate face ispravă — trimite o femele...

— Consiliul județan, s'a constituit în 28 Aprilie 1930. S'au proclamat aleși: Dr. V. Ghibu, președinte; Dr. Ion Dorgo și Dr. L. Szoboszlai, vicepreședinți; S. Târnoveanu și Dr. Gh. Rozsnyai, secretari; Al. Gherghel și Dr. E. Keintzel, chestori; Membri în deleg. consiliului: Dr. E. Nicoară, Dr. G. Musca, I. Dredeanu și Ad. Barabas. Membri supleanți: A. Nițca, I. Batea și E. Arkosi. Președinte al deleg. consiliului județan: Ștefan Pantea. Comisia de verificare: Șt. Buznea, E. Tătar, K. Nagy Árpád, Gr. Manoilă și I. Roman.

— Ziua de 10 Mai la Reghin se va serba cu un fast deosebit. La ora 10 „Te deum” la toate bisericile. La ora 11 serbare festivă înaintea primăriei cu participarea tutaror autorităților și școalelor. Se va cânta „mnul Regal” de capele din Reghin. „Imn de 10 Mai” de corul gimnazului român. Discurs festiv. „Brüder reich die Hand zum Bunde”, cântat de corul „S.-Regener Musikverein”. „Daloljatok”, cântat de corul „Magyar Polgári Dalkör”. Marș de închiere și defilarea școalelor.

Proprietarii de farmacii

Vă facem cunoscut, că
registre pentru rețete
se află permanent în
depozitul nostru
Prețul 280 Lei.

Librăria Nouă, Reghin

Pentru Advocați,
Notari,
Primari,
Pretori.

Pentru toate oficiile și particulari,
recomandăm tipăriturile necesare,
precum și articole de birou ce se află
permanent în marele nostru depozit.

Librăria Nouă, Reghin